

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Generalni štrajk v Trstu.

Pretekli teden je bil v Trstu tako poln kontrastov, da si večjih ni misliti. Na pustni torek je še vse norelo in so frleli korijandoli, na pepelnično sredo so policijske sablje jele padati po glavah delavcev in delavk, v petek in v soboto so pokale vojaške puške, včeraj, v nedeljo pa je bila razglašena nagla sodba. To so kontrasti, ki so mogoči pač samo v mestu, koder vlada na jedni strani veliko bogastvo in velika korupcija, na drugi strani pa strahovita revščina.

Kar je Trst doživel v zadnjih treh dneh, to je bila že prava pravcata revolucija, a da je prišlo do revolucije, da je tržaški tlak močila človeška kri, da se je streljalo na ljudi brez usmiljenja in brez vsake obzirnosti, tega je kriva banda izkoriščevalcev, ki ni nikdar sita dividend in drugih mastnih zaslužkov, prezira tudi najelementarnejše predpise pravičnosti in humanitete.

Avstrijski »Lloyd«, ki uživa bogate subvencije od države, je pravi ideal takega podjetja, kjer si posamičniki polnijo žepe, mej tem ko se uslužbenec brezobzirno odira. V državnem zboru je bilo že večkrat pojasnjeno, kako si pri tem podjetju posamezniki delajo denar na škodo vse države in zlasti na škodo trgovine, a v zadnjih mesecih je tržaški »Avanti«, ta menda najneustrajnejši list v naši državi, strgal tem ljudem krinko z obraza in razkril toliko korupcije in sleparije, da človeka kar groza spreletava, kako da so take razmere sploh mogoče.

Vzroki štrajkov.

V tem času, ko je v Trstu valed »Avanti« razkriti zavladala velika nevolja proti »Lloydu«, se je začelo gibanje »Lloydovih« kurjačev, ne morda za boljše plačo, ampak za to, da bi njih delo postalo bolj človeško. Kurjač na parniku je pravi mučenik, a pri »Lloydu« je imel uprav pamje življenje. Kurjaško delo je na sebi strahovito, in če kdo, zasluži kurjač svojo plačo krvavo. »Lloydovi« kurjači, katerih je kacij 800 — večinoma so Slovenci — so zahtevali preuredbo svojih delavskih razmer. Njihove želje so bile ponižne, prav ponižne.

1. Kurjači so zahtevali, naj se odpravi uredba, da mora kurjač, kadar je bil šest ur prost, biti tri ure na parniku na straži in opravljati dela, katera spadajo v področje mornarjev. Lloyd je upeljal to navado, da mu je treba nekaj manj mornarjev imeti.

2. Zahtevali so dalje, naj se utesni delavski čas. Kurjač je imel doslej 12 ur trajajočo dnevno ali nočno »šišto«, potem je bil 12 ur prost, oziroma le 9 ur, ker je moral tri ure biti na straži. Od omenjenih 12 ur je bil 10¹/₂ ure pri delu, poldruga ura je odpadla na pavze. Če se pomisli, kako kurjač pri delu trpi, je gotovo, da takega dela 10¹/₂ ure ni možno prenesti. Kurjači so zahtevali, naj se 10¹/₂ urno delo skurči na 8 ur. Tudi najtrdosrdnejši človek mora z ozirom na trpljenje pri kurjaškem delu priznati, da ta zahteva ni pretirana.

3. Končno so zahtevali, naj bo kurjačem, kadar so v pristanu, dovoljeno, da sme vsaj polovica od njih vsako noč ostati doma pri svojih rodbinah, mej tem ko so morali doslej biti na parniku, tudi če so bili prosti.

To so bile zahteve kurjačev. In te

ponižne zahteve je »Lloyd« odklonil z vso odločnostjo. Valed tega je prišlo do štrajka.

Človek bi mislil, da ostane vlada vsaj v takem slučaju nevtralna, in da bo skušala med »Lloydovimi« špekulanti in med največjimi trpini vsega Lloydovega osobja posredovati. Pa to se ni zgodilo. Vlada ni posredovala in tudi nevtralna ni ostala, ampak priskočila je na pomoč »Lloydu«, šla mu je na roko, da bi ta zamogel kurjače izstradati in jih prisiliti, da pod starimi, neznosnimi pogoji prevzamejo delo. To kriči do neba in vlado zadene zato vsa odgovornost za dogodivše se izgrede.

Vlada je dopustila, da je Lloyd mesto strajkujočih delavcev najel tuje kurjače, arabske, grške, italijanske, turške in indijske, ljudi, katerih bi »Lloyd« ne smel sprejeti, ker je od države subvencioniran, ker uživa od države posebne privilegije. Pri tem je c. kr. pomorska oblast celo popolnoma ignorirala, da imajo ti tuji kurjači le navidezno tiste izpite, ki so predpisani, da niso polnovredni namestniki domačih kurjačev, nekateri sploh niso imeli nikakih izpitov.

Vrh tega je pa še c. kr. mornarica priskočila »Lloydu« na pomoč in komandirala 30 vojaških kurjačev na službovanje pri »Lloydu«, češ, da zamore »Lloyd« izpolniti proti poštnemu erarju prevzete dolžnosti.

To je sodu izbilo dnò. Štrajkujoči kurjači so pač računali, da prisilijo »Lloydovo« gospodo k odjenjanju s tem, da onemogočijo »Lloydu« izvrševati njegove dolžnosti. Ta njih račun pa jim je preprečila vlada s tem, da je Lloyd dovolila najeti manjvredne tuje kurjače ter mu dala na razpolago vojaške kurjače. Lloyd je valed tega mogel vsaj najnujnejše svoje dolžnosti izvrševati, njegove ladje niso bile več odvisne od štrajkujočih kurjačev in s tem bi bil štrajk ugonobljen, da ni vladno postopanje napotilo drugih delavcev, da so kurjačem hiteli na pomoč.

Generalni štrajk.

Valed vladnega postopanja so se združili vsi tržaški delavci, socialnodemokratski in slovenskonarodni in izrekli se solidarno s štrajkujočimi. V sredo zvečer so organizirani delavci sklenili proklamirati generalni štrajk, in ta se je tudi uprizoril.

V četrtek zjutraj je šla deputacija kurjačev in arzenalskih delavcev k »Lloydu« in vprašala, če se zahtevam kurjačev ugoditi, sicer da se začne generalni štrajk. »Lloyd« pri katerem ima vendar bivši namestnik Rinaldini jako tehtno besedo, je kategorično zavrnil zahteve kurjačev. Tudi sedaj, v tem velekritičnem trenutku, ni vlada niti s prstom ganila, da bi generalni štrajk preprečila. Vlada in pomorska oblast sta ostali na strani »Lloyda«, dasi je ves Trst simpatiziral z delavci, dasi je bilo gotovo, da provzroči štrajk v gospodarskem oziru neizmerno škodo. Ali ni to čudno, da se niti posredovanje ni poskusilo, čeprav si je lahko vsakdo na prstih izračunal, koliko nastane škode, če kacij 35.000 ljudi več dni nič ne zasluži, če bodo trgovci in obrtniki več dni počivali, če se za več dni ustavi vse delo v pristanu, na železnici in v drugih etablissementih? In tudi to si je lahko vsako izračunal, da so izgrede neizogibni, ker v tolikih množicah tudi pri najboljši volji ni mogoče vzdržati reda in ker zadošča

pri takem razburjenju najmanjša iskrica, da udari plemen.

Kakor se ni nič storilo, da se prepreči štrajk kurjačev, tako se tudi ni nič storilo, da se prepreči generalni štrajk. Ali vladi za ves Trst, za vse tiste tisoče, ki delajo in žive od dela, ni toliko, kakor za »Lloydove« akcionarje?

Prve demonstracije.

Ko je »Lloyd« tudi na napoved, da se začne generalni štrajk, ako se ne ugoditi kurjačem, ostal na svojem negativnem stališču, opustili so arzenalski delavci delo in sledili so jim delavci več drugih tovarn, in pristanski delavci. Naravno je pač, da pri taci prilikah štrajkujoči delavci skušajo svoje tovariše, ki so še na delu, pridobiti za to, da delo takoj odlože. Demonstracije so neizogibne in na demonstracijah tudi ni nič hudega, dokler ne zadobe nasilnega značaja. Ko se je v petek zbralo kacij 2000 delavcev pred plinarno in zahtevalo, naj se delo ustavi, se je policija z veliko gorečnostjo vrgla nanje in jih razgnala. Policiji se mora sicer priznati, da je vobče še dosti obzirno nastopala, ali pred plinarno in pred Mondianovo tovarno je prav po nepotrebnem vihtela svoje sablje in zaradi par besedi aretovala kacij 20 oseb. S tem je vlila samo olja v ogenj in delavstvo, v katerem je itak vrelo, ker je vlada s podpiranjem Lloydovega provzročila generalni štrajk, še bolj razkačilo. Tudi je bilo prav nepotrebno, da se je z veliko brezobzirnostjo razgnalo kacij 1000 delavcev, ki so šli sicer v vrstah, a povse tiho in mirno čez Korso.

Še ta dan je tudi tramvaj ustavil ves promet. Ko so opoldne še vozili nekateri vozovi, so delavci in delavke demonstirali, da naj tramvajski uslužbenec izvrševajo delo. Takoimenovane »sesalotte«, delavke v tržaških trgovskih skladiščih, ki so te dni sploh igrale veliko ulogo in nastopale še neustrašnejše, kakor delavci — so se kar postavile pred tramvajske vozove ali se celo vogle na relse, kliče: Pa nas povozite!

Vlada je takoj pustila konsignirati vse vojaštvo; na posredovanje tudi še sedaj ni mislila.

Krvave dogodbe v petek.

V petek je počivalo vse delo. Že na vse zgodaj je bilo kar črno ljudstva na ulicah in vsak razsoden človek je videl, da je nevarnost velika, zlasti ker so prišli na dan tudi tisti brezposelni sumljivi elementi, ki se skrivajo po starem mestu. Znano je, da je Trst zbirališče premnogih sumljivih elementov iz sosedne Italije, in znano je, da je v Trstu vedno nekaj tisoč ljudi, ki ne morejo dobiti stalnega dela, ki nimajo gotovega zaslužka, ki stradajo in trpe, ki pa so tudi pripravljeni na vse, bodisi karkoli. Tudi ti ljudje so se pomešali mej organizirano delavstvo in brezdomno je tudi dogodivše se tatvine in rope zarezati tem elementom na rovaš.

V petek so bile tudi vse prodajalne zaprte. Tu in tam je sicer kdo ključeval delavstvu in svojo prodajalno odprl, a delavci so ga prisilili, da je zopet zaprl. Neki jako premožni pek ni hotel zapreti prodajalne nego je delavce psoval. Delavci so na to vdrl v njegovo prodajalno in vse pecivo znesli na ulico ter je pohodili in poteptali. V dveh ali treh drugih prodajalnah so nekateri delavci nekaj poropali in čuje se, da je bila tudi

prodajalna necega židovskega urarja iz praznjena. Pred »Lloydovo« palačo so delavci demonstirali. Tu je bil vržen prvi kamen na policijo. Šunder je bil sicer velik, a vender ni bilo še vzroka, bati se posebnih izgrediv. Vlic temu se je prav po nepotrebnem poklicalo vojaštvo, ki se je razpostavilo po posameznih ulicah in trgih. Vsled tega je bila cirkulacija omejena, a to je le slabo vplivalo, ker se je množica zbirala na nezasedenih prostorih in ker je, kakor naravno, navzočnost vojaštva razburljivo vplivala na ljudstvo.

Za popoldne je bil sklican javen shod v Polithema Rosetti. Vlada je shod najprej prepovedala. Ko se je vedelo po vsem mestu, da je shod prepovedan, ko so bile vsled tega strasti vnete in ljudje do dobrega razburjeni, je pa vlada svojo prepoved preklicala in shod dovolila. To je modrost, ki je omejena podaniška pamet ne razume. Shod se je potem vršil, a iredentovski udeležniki so samo vpili in demonstirali. Socialnodemokratski voditelji so se sporazumeli z obrtnim inspektorjem, naj posebno razsodišče izreče, če so zahteve kurjačev opravičene ali ne. Na shodu se je pokazalo, da skušajo iredentovci štrajk v svoje nedelavske namene porabiti.

Vojaštvo strelja.

Po shodu je več tisoč mož odkorakalo v mesto. Ko je ta vedno bolj naraščajoča množica prišla čez Korso proti velikemu trgu pred magistratom, je stala nakrat pred vojaštvom. Uhod na veliki trg je bil zaprt in redarji so množico potiskali v stransko ulico ob borzi. Skoro celo uro se je ljudstvo tod drenjalo. Od zadaj in iz bližnjega starega mesta je prihajalo vedno več ljudi. Vojaštvu je zapovedoval nadporočnik Köppl. V Trstu se govori, da mu je bil stotnik tega oddelka prepustil zapovedništvo, sam pa stopil v bližnjo kavarno v magistratovem poslopju. Če je to resnično, ne vemo; govori se to splošno. Ker so ljudje okrog borze, okrog hotela Delorme in okrog magistrata šli na Veliki trg, je nadporočnik ukazal vojaštvu iti z bajonetom proti množici. Neka ženska se nadporočniku ni hotela umakniti. Nadporočnik jo je pahnil v stran, ženska je potem udarila nadporočnika z dežnikom po glavi, nadporočnik pa žensko s sabljo. Ranjeno žensko so prenesli v lekarno. Ko so ljudje videli kri, so kakor divji zakričali. Priletelo je več kamnov. Jeden je zadel nadporočnika na glavo, da je padel. Ko je ležal na tleh, je svojemu podčastniku zaklical »Feuern«. Nato je podčastnik ukazal streljati. Drugače je pri taci prilikah vedno navada, da se ljudstvo najprej pozove, naj se razide, sicer se bo streljalo, in če to ne pomaga, se najprej ustrelji v zrak. Tu pa se ni izdal noben poziv in tudi v zrak se ni ustrelilo, ampak ustrelilo se je kar mej ljudi.

Hipoma na to pa je ustrelil tudi drugi oddelek vojaštva. Ljudstvo je bilo torej streljano z dveh strani. Pet oseb je bilo takoj mrtvih, tri so umrle mej transportom v bolnico. Zdravniki so obvezali kacij 25 ranjencev, drugi ranjenci pa so zbežali z množico vred in se njih število ne ve niti se more soditi, koliko jih vsled dobljenih poškodb še umrje. Na oknu neke hiše stoječe dekletce je bilo zadeto v čelo. Jedna krogla je zletela v filijalko poštne urada v borznem poslopju. Neki potnik je tam ravno oddajal pismo. Krogla

je potnika usmrtila, poštnega uradnika Fr. Sickota pa težko ranila, tako, da so mu včeraj nogo odrezali.

Do besnosti razljučeni ljudje so se vrnili, da bi ubite in ranjene odnesli. Divje so kričali na vojake: »Assasini«, »Maledetti assassini« (Morilci, prokleti morilci) pa tudi »porchi ščavi« (slovenski prasci), dasi so vojaki le izpolnili dobljeni ukaz. Skupina delavcev je prinesla mrliča, ki je bil ves krvav, tik pred vojaštvo in zopet so doneli ljuti, besni klici in psovke na vojake. Ti so zopet z bajoneti šli naprej, vzeli mrliča in razgnali ljudi.

In čemu vse to? Prav po nepotrebnem.

V tem boju je bil ranjen tudi neki policijski inšpektor, zadel ga je kamen na glavo. Vsled dobljenih ran so tekom tega dneva še tri osebe umrle. Aretovanih je bilo okrog sto ljudi, vsi zaradi zoperstavljanja oblastvenim organom.

Po tej bitki je vlada takoj poklicala vojaštvo z vseh strani. Vojništvo je zasedlo vsa javna poslopja, zlasti je bila in je še zastražena »Lloydova« palača.

Ta dan sta bila ranjena tudi polic. nadzornik Gliha in redar Alojzij Gorjanec.

Ustreljeni se bili mej drugimi: 40-letni fakin Anton Ivančič iz Postojne, 23letni krojač Franc Bonč tudi Slovenec in 42letni Jos. Platzer. Poleg teh je v bolniški mrtvašnici ležal še jeden mrlič, ki pa ga niso mogli agnoscirati. Mej ranjenci, ki so bili prenešeni v bolnico je 13letni Fran Vizjak, 29letni poštni uradnik Fr. Zicko, 26letni čevljar Anton Mrak, 16letni Janez Skok, 30letni zidar Janez Lun iz Gabrovice, 36letni Anton Fon, 11letni Matej Kodermac, 22letni Alojzij Pavan, 17letni Alojzij Dugulin, in poleg teh, katerih imena kažejo njih slovensko narodnost, tudi še polno drugih z italijanskimi imeni.

Boji v soboto.

Boj v petek je pretresel vse mesto. Prebivalstvo, ki, izjemši bogatine, vseskok simpatizira z delavci, je začelo v soboto razobešati na okna črne zastave v znak žalovanja. Kar po bliskovo so se množile te zastave. Policija ni imela drugega posla, kakor da je hitela po hišah in ukazovala odstranjevanje zastav, češ, da je to demonstracija. Ljudje so se pokorili, odstranili zastave, a ko je policija odšla, so jih zopet razobešili. Postopanje policije je delavstvo seveda razburilo, češ, še žalost nad tolikimi žrtvami vojaške prenatrženosti se ne pusti izraziti. In ni čuda, da so delavci sedaj zahtevali, naj se razobešijo črne zastave povsod. Začeli so v večjih in manjših krdelih hoditi po mestu, in koder ni bilo črnih zastav, so vse šipe razbili ter vse javne svetilnice. Tako so dosegli, da je bilo v kratkem skoro vse mesto v črnih zastavah.

Seveda je prišlo pri tem do konfliktov. Prodajalne, gostilne in kavarne so bile vse zaprte, hiše zaklenjene, po vseh ulicah so švigale vojaške in policijske patrulje. Prišlo je bilo vojaštvo iz Gorice, iz Pulje in zvečer tudi iz Ljubljane. Tudi orožništvo iz cele okolice je bilo poklicano. Strahovita burja, ki je divjala v nedeljo, se vojakom belgijskega polka ni prav nič dopadla, občutili so jo prvič in pošteno sakramentalirali.

Policijsko ravnateljstvo je razglasilo ukaz, s katerim se strogo prepoveduje zbiranje ljudi na cesti, in koder so patrulje videle le pet ali šest oseb skupaj stati, so jih že razgnale. Tudi župan je izdal oklic na prebivalstvo, naj bo mirno, češ, da bo ta dan govorilo razsodišče, a vendar je tudi ta dan prišlo do bojev, je tudi ta dan tekla kri.

Razsodišče se je sešlo dopoldne. Delavci so imenovali za to razsodišče tri zastopnike, »Lloyd« pa tri. Predsedoval je župan dr. Sandrinelli. Ta dan se je socialno demokratični državni poslanec dr. Ellenbogen, ki je prišel zaradi te revolte v Trst, z voditelji delavcev oglašil pri namestniku grofu Gošsu. Prosil je, naj ostane vojaštvo v vojašnicah, ker je ljudstvo silno razburjeno, a namestnik je to odločno odbil, in tudi ni hotel dovoliti, da se priredi nov shod.

Ker je bila plinarna rekvirirala nekaj starih delavcev in dobila od oblasti nekaj pomoči, je zamogla delo nadaljevati. Vsled tega se je štrajkujočih delavcev polastila velika jeza in začeli so sistematično razbijati plinove svetilke.

Med tem se je sešel občinski svet na izredno sejo. Razupiti Venezian, sicer jeden voditelj gospodujoče in do kosti korumpirane klike, je porabil to priliko, da se zopet potisne v prvo vrsto in da svoji stranki pridobi simpatije delavstva. Venezian je ostro napadal policijo in vojaštvo in predlagal, naj se ustreljeni pokopljejo na mestne stroške in naj se dovoli 10.000 K podpore rodbinam ustreljenih. Ta predlog je bil sprejet. Tudi se je sklenilo zahtevati, naj se vsi aretovanci izpusté.

Konflikti so se med tem ponavljali, zdaj tu zdaj tam. Ob štirih popoldne je na Korsu vojaštvo hotelo razgnati množico, ki je bombardirala okna, koder ni bilo črnih zastav. Množica je metala kamne, ki jih je bila nalašč v ta namen prinesla seboj, velike in težke kamne, in zvečer je bil Korso kar posut s temi kamni. Ker se množica ni hotela kaj raziti, je vojaštvo dvakrat ustrelilo. Zdaj so ljudje zbežali v stranske ulice, zlasti proti kanalu, ter so od Ponte Rossa do cerkve sv. Antona novega razbili vse svetilnice in užgali uhajajoči plin. Takisto se je zgodilo v Via delle Poste, v Via Nuova, kjer je vojaštvo zopet streljalo, in v nekaterih stranskih ulicah. V Via Barriera je vojaštvo, razganjajoče množico z bajoneti več oseb ranilo, mej njimi tudi nekaj žensk, ki so se posebno strastno ustavljale.

Krvava drama se je primerila ob cerkvi sv. Antona novega. Velika množica je na Korsu začela metati kamenje na okna, kliče »lutto! lutto!«, kajti policija se je še vedno podila po hišah, ukažujoč, da se morajo črne zastave odstraniti, ko je v ulici Donato le letelo kamenje na prihitelo vojaštvo, ki je z bajoneti poskusilo izgreznike razgnati. Ljudje so podrli na vojake več dimnikov in se je vojaštvo moralo umakniti na Korso. Pritisnilo je drugič in dvakrat ustrelilo. Neki 17letni deček je bil zadet v prsi, neka pri oknu stoječa 65letna žena pa ranjena na glavi. Množica je zbežala v drugo ulico, kjer je bila zopet neka hišnica ranjena. Začetkom ulice Sv. Antona je stal oddelek vojaštva. Ta oddelek je šel z bajoneti nad ljudi. Množica se je umikala proti cerkvi sv. Antona. Krik in vik je bil velikanski, na vojaštvo je letelo kamenje. Vojništvo jo pritisnilo ljudstvo ob desni zid cerkve sv. Antona in ustrelilo med ljudi. Učinek je bil grozen. Neki 35letni človek je bil zadet v glavo. Prenesli so ga v bližnjo lekarno, kjer je umrl. Tudi neki 20letni fant je bil v Via Canale ustreljen, trgovec Viktor Luzzato, ki je stal pri oknu svojega stanovanja poleg kavarne Stella Polare, je bil težko ranjen. Koliko je bilo ranjenih tedaj, ko je bila množica pritisnjena k cerkvenemu zidu, se ne ve. Samo jeden zdravnik Rudečega križa je 14 oseb obvezal. Ranjenih utegne biti kacic 40, mej temi tudi neka žena, ki je z detetom na roki slučajno zašla v to gnečo. Cerkevni zid, kjer so kroglice koncentrirano vanj priletele, je ves okrušen. Omet je popolnoma odletel, in sicer skoro na meter visoko in na poldrugi meter v širokosti, ostali zid pa je kakor posut z luknjami, od krogelj pro vzročenih.

Skoro ob istem času, kakor pri cerkvi sv. Antona, so tudi na trgu della Barriera vojaki streljali na neke delavce, ki so metati kamenje, a ranjen ni bil nihče. Pač pa je v ulici S. Lazzaro neki vojak z bajonetom težko ranil nekega Hermana Polenskega, ker je ta klical »proč z morilci«.

Razsodišče je odločilo.

Razsodišče je imelo pet ur sejo ter je zaslišalo mnogo izvedencev. Pri tej seji se je konstatiralo, da je »Lloyd« naravnost lagal, ko je trdil, da zahtevi kurjačev, naj jih sme polovica v prostih nočeh doma biti, vsled tega ne more ugoditi, ker to prepovedujejo predpisi c. kr. pomorskega oblastva. »Lloydova« uprava je že dober teden tako lagala, vedoma in namenoma lagala, a dasi se je skrivala za c. kr. javno oblastjo, jej vendar nihče ni prekal, niti namestništvo niti pomorska oblast ni javno konstatirala, da »Lloyd« laže. Kaj bi pa tudi rekli ljudje, ko bi se izvedelo, da »Lloyd« laže in se izgovarja na c. kr. pomorsko oblast, med tem, ko mu ta dovoljuje, najeti neizprane tuje kurjače, mornarica pa mu da

še vojakov na razpolaganje. Razsodišče je soglasno izreklo, da so vse zahteve kurjačev popolnoma utemeljene in opravilne in da jim mora »Lloyd« ugoditi. To se je naznanilo prebivalstvu s posebnimi lepaki. Izrek razsodišča je jako dobro vplival na vse prebivalstvo in je bilo s tem tudi konec izgredom.

Ustreljen policaj.

Sobota se je krvavo zaključila. 47letni policaj Jako Michelus je bil ustreljen. Michelus je bil prideljen stražnici v ulici Stazione in je prišel ob 1/7. uri zvečer tja večerjat. Po večerji je šel iskat zase in za nadzornika vina. Koj, ko je Michelus stopil iz stražnice, so ostali policaji in tudi nadzornik čuli, da je trikrat počilo, a mislili so, da je burja vrata ob zid treščila. Naenkrat je priletel neki deček in je naznanil, da je bil policaj ustreljen. Redarji so hiteli ven in na vogalu ulice Valdirivo našli Michelusa ležati v krvi. Vse zasledovanje morilca je bilo brezuspešno. Poklicani zdravnik je dal Michelusa prenesti v bolnico, kjer je nesrečnik čez par minut umrl.

Sobotni večer

je bil potem miren. Na korsu in po drugih ulicah, posutih s kamni, je stalo vojaštvo. Razen »Lloydove« kavarne so bili vsi lokali zaprti. Le tuintam je brlela kaka električna luč, večinoma so bile ulice vse temne. Civilno oblečenega človeka ni bilo videti na ulici. Tuintam so švigali delavci in delavke, tuintam se je čul kak klic, zdaj italijanski, zdaj slovenski. Ob 1/9. uri zvečer je prišlo kacic 3000 ljudi čez lesni trg. Šli so proti korzu, korakali so tiho, po 6 do 10 v jedni vrsti, govorili slovenski, italijanski in nemški. Ko so prišli na korsu do tja, kjer se odcepi ulica v staro mesto, so naleleti na vojaštvo. Čule so se vojaške komande, oddale se je čulo, kakor streljanje in zopet je bil mir, ki se potem vso noč ni več kalil.

Pogreb ustreljenih.

V oblastvenih krogih se je mislilo, da pride pri pogrebu ustreljenih do velikih demonstracij, če že ne do novih izgredov, zlasti, ker je bil občinski svet sklenil, da naj se pogreb izvrši na mestne stroške. Temu je redarstvo prišlo v okom s tem, da je pustilo vse mrtve ponoči prepeljati na pokopališče. V oficijalnih poročilih se sicer zasakava stvar tako, kakor da je bil pogreb v nedeljo popoldne, v resnici pa so bili mrličji pokopani še v noči.

Razglašanje nagle sodbe.

V nedeljo je vladal popoln red. Tudi javni lokali so bili zopet odprti. Zdaj so se tudi dobro oblečeni ljudje upali zopet na cesto in so v kavarnah iz dunajskih in graških listov poizvedeli, kaj vse se je v petek in v soboto v Trstu primerilo. Tržaških listov že od četrtega ni nobeden izšel; šele danes, v ponedeljek, bodo začeli tržaški listi zopet izhajati.

V nedeljo ob osmih zjutraj se je začelo z razglaševanjem nagle sodbe. Razglaševanje samo kaže, kaj pomeni nagla sodba. Kompanija vojakov z nasajenimi bajoneti gre po vsi širokosti ulice. Sprejaj gre nekaj policajev in orožnikov, poleg stotnika pa policijski uradnik. Vojništvo se vstavi na vseh važnejših krajih. Tromba zapoje, bobnar gre pred fronto trikrat gor in dol in bobna, pravijo, da tako, kakor se bobna, kadar se pri vojaki koga ustrelji. Potem prečita policijski uradnik razglas, s katerim se razveljavljajo vse ustavne, osebne in politične pravice prebivalcev in se določa smrtna kazen na vsako zoperstavljanje oblastvenim organom. Razglašanje nagle sodbe je seveda naredilo velik utis.

Vojništvo ni včeraj več zapiralo ulic. In trgov, pač pa je švigalo brez števila patrulj po mestu vojaških in orožniških. Pihala je silna burja in naletaval je sneg, a v javnih lokalih ni bilo ne sence tistega življenja, kakor sicer ob nedeljah. Na vogalih so bili nabiti oklici oznanjujoči, da je pravična zahteva delavcev zmagala, da je štrajk končan in da gredo štrajkujoči delavci danes v ponedeljek zopet na delo.

Tržaški štrajk je bil prvi generalni štrajk, ki se je uprizoril v kakem avstrij-

skem mestu. Za »Lloydove« kurjače je šlo kacic 35.000 drugih delavcev v boj. Ti niso zase ničesar zahtevali, zahtevali so le, da naj se Lloydovim kurjačem ugoditi. To je izraz solidarnosti, ki zasluži vse spoštovanje. Res so se zgodili izgredi, ki jih je strogo obsojati, a ti izgredi so več ali manj le posledica tega, da je vlada »Lloyd« priskočila na pomoč, in da je z nepotrebnim uporabo vojaštva in s prepovedjo zastran razobešenih črnih zastav delavstvo silno razdražilo. Seveda se hoče sedaj resnica prikriti. »Neue Freie Presse« je poslala v Trst svojega sourednika Köhlerja, ki poroča le to, kar ugaja namestniku Gošsu. Tudi vodja pol. ravnateljstva Budin je Köhlerju razkril svoje srce. Budin trdi, da je bil generalni štrajk že dolgo pripravljen, in da je imel anarhističen značaj. To je neresnično in se tudi kaj čudno glasi iz ust policijskega ravnatelja. Če je g. Budin vedel, da se anarhistični izgredi pripravljajo, zakaj pa ni svetoval vladi, naj vpliva na Lloydovo gospodo, da ugoditi ponižnim zahtevam kurjačev? Sploh bi se dalo o ulogi, ki so jo igrali oblastveni organi pri ti priliki, marsikaj pisati, a oziri na tiskovni zakon nas silijo, da to prepustimo državnim poslancem. Jedno se pa mora priznati: prosti policaji se postopali v obče in kolikor se je videlo, pametno in prevdarno in so uvidevali, da se dejanje »mularije« in tistih sumnih elementov, anarhističnih in iredentovskih, ki so štrajk porabili za svoje namene, ne sme zapisovati na rovaš delavstva. Sicer se pa kaže, da so iredentovci poskusili generalni štrajk izkoristiti za svoje namene, da so ljudstvo šušvali in podpihovali in s tem mnogo zakrivili. Radovedni smo, kako se v tem oziru izreče vlada, še bolj pa smo radovedni, če se pri ti priliki razkrinka bivši namestnik baron Rinaldini, ki ima prvo besedo pri »Lloyd« in ima namestnika Gošsa, prezidenta pomorske oblasti Becherja in sploh vse merodajne osebe popolnoma v žepu.

V Ljubljani, 17. februarja.

Državni zbor.

Sobotna seja je bila posvečena skoraj izključno žalostnim dogodkom v Trstu. Takoj v pričetku se je odgovoril ministrski predsednik na tozadevno interpelacijo posl. Mazarane. Z ministrovim odgovorom pa niso bili zadovoljni italijanski in socialdemokratski poslanci ter so stavili nujni predlog, da se poiščejo pravi krivci nemirov in se kaznujejo, da pa se preskrbijo družine usmrčenih žrtv. Ta predlog je bil enoglasno sprejet. Govorili so k predmetu Basevi, Pernerstorfer, Mazarana in Stein. Na to se je nadaljevala razprava o bosanskih železnicah. Govorila sta Perić in Borčić, zadnji se je posebno potegoval za nujnost železnice Novi-Spalato. Minister Wittek je obširno odgovarjal. Razprava pa se ni dokončala, temuč se bo nadaljevala v jutranji seji.

Wolf in Schönerer.

Dvoboj med tema vsenemškima prvakoma se nadaljuje. Wolf je sicer izključen iz vsenemškega kluba in je sedaj skoraj docela osamljen, a vsenemški listi in vsenemška društva so večinoma na strani Wolfa ter proti Schönererju. Volilci so torej na strani Wolfa. To se sedaj naglaša v vseh vsenemških glasilih, ki pozivljajo poslance, naj stopijo pred volilce, da izvedo njih mnenje. V oficioznem članku »Vsi možje na krov!«, katerega so prinesli vsi listi, ki simpatizujejo z Wolfom, se trdi, da ni v vsenemškem klubu nikogar, ki bi imel vsaj desetino Wolfovih zmožnostij, da se mora večina vsenemških poslancev Wolfu zahvaliti za svoje mandate, da je potrpljenje volilcev minilo ter da bodo poslanci, zlasti Iro in tovariš, še zelo občutili nevoljo volilstva. Schönerer ima na svoji strani poslance, a volilstvo in časopisje je za Wolfa.

Princ Peter Karagjorgjević,

oče srbskega prestolnega pretendentata, na Ruskem živčega princa Jurija, je izdal v Genovi nekako proklamacijo na Srbe, s katero dokazuje svojega sina pravico do srbskega prestola. Potem pa je šel celo sam v Peterburg, da ondi osebno naglasi svoje zahteve. A princ Peter ni dosegel ničesar. Povedalo se mu je, da prestolonasledniško vprašanje v Srbiji še ni pe-

reče, da je zgolj notranje srbsko vprašanje in da Rusija brez Avstro-Ogrske sploh ne more niti ukreniti, ker morata vsled pogodbe postopati na Balkanu solidarno. Princ Peter pa baje še ni obupal, da zasede končno vendarle njegov sin Jurij srbski prestol.

Vojna v Južni Afriki.

Iz Johannesburga poročajo listu »Times« o položaju Burov v Kaplandiji. Na vshodu je baje 2—3 tisoč Burov. V goratem okraju Lange Berg, 100 milj od Kimberleya, so si Buri ustanovili novo republiko ter se ondi nastanili v velikem številu. Tam sejejo in žanjejo, ker jih nihče ne moti. Poročevalec lista »Times« zahteva, naj se pošljejo velike, močne, nove čete v Južno Afriko, sicer bo Anglija svoj optimizem morala drago plačati. O najnovejšem lovu na Deweta se poroča, da je bil Kitchener prepričan, da ujame Deweta. Porabil je za ta lov 20.000 mož ter šel sam v Wolvehoeck, da bi bil pri sijajni zmagi prisoten. Dewet je ostal do zadnjega v svoji pasti, končno pa nenadoma, na vseh straneh nakrat prodrli skozi angleške linije ter ušel. Kitchener trdi, da so imeli Buri pri tem 283 mrtvih, ranjenih in ujetih, česar pa niti angleški listi ne verjamejo. Dokazalo pa se je, da ves sistem block-hiś ne izda proti Burov nič. Na severu Oranija stoji pod poveljništvom Alberta in Prinsloa 1500 Burov. Piet Wessels in Louis Wessels agirata v Kaplandiji. Dewet je baje pri Reitzu. Iz Londona javljajo, da se vrne Kitchener v aprilu v London ter odide potem v Indijo.

Najnovejše politične vesti.

Proti cesarski himni je uprizorila ogrska neodvisna stranka akcijo po celi deželi. Tudi bode zahtevala stranka že v edni prihodnjih sej državnega zbora prepoved za cesarsko pesem na Ogrskem. — Nemška carinska komisija se je razšla, ker je Kárdorff odložil predsedništvo. Vendar pa je sprejela poprej kompromisni predlog, da stopi novi carinski tarif v veljavo šele s 1. januarjem 1905. — Angleško-japonska zveza je baje le nekaka premija Japonske za posojilo 1.400.000 funtov šterlingov, ki ga je dobila nedavno v Londonu. — Češki klub pošlje kot govornike k generalni debati o budžetu posl. Gregor, Stránsky in Hruby. — Po Ameriki potujočega nemškega princa Henrika je zaprosil župan v New Yorku, naj odpotuje, ker bi se sicer motila za 22. t. m. nameravana slavnost. Princ je razumel ta vljudni migljaj ter je res odpotoval. Dne 15. t. m. je že prispel v Bremenhaven. — Francoska zbornica je sprejela predlog za odpravo »Loi Salloux« glede prostosti pouka. Ta korak pomeni simpatije za učiteljstvo. — Predsednikom italijanskega senata je imenovan Saracco. — V ameriški reprezentantni zbornici je govoril Wheeler zelo ostro zoper sprejemanje nemškega princa ter protestiral, da bi kak člen predsedstva potoval h kronanju angleškega kralja. — Nadvojvoda Rainer in soproga sta darovala ob priliki svoje zlate poroke 104.107 K za dobrodelne namene, največ v armadi. — Nemški vladi se je dovolilo 80 milijonov mark za nakup rudnikov pri Dortmundu.

Izpred sodišča.

V soboto, predsedoval gosp. deželno-sodni svetnik Andolšek sledečim obravam:

1. **Vedno bolj globoko** je padal hlapec Pfeifer Franc. Najprej je bil pošten delavec, a potem je prišel pijančevati in ker mu je zato zmanjkalo denarja, je kradel. Že minolega meseca t. l. je odnesel 8 dni zapora radi tatvine. Komaj je prišel iz zapora, so ga že zopet prijeli. Imel se je sedaj zagovarjati, ker je vkradel gosp. I. Giontiniju neko knjigo ter stajalo za fotografije; sumljiv je bil tudi tatvine zabojev. Ko je bil od I. Giontinija odpuščen iz službe, je vstopil kot hlapec v službo tovarnarja Andretta. Pri tem je poneveril polagoma več kakor 10 K. Za vse to je bil obsojen na 4 mesece težke ječe z 1 postom vsakih 14 dni.

2. **Ponarejene bolete.** Jože Rihter, rojen 1870, predkaznovan, stanujoč na Karlovski cesti, je tožen, da je koncem l. 1899. in začetkom 1900 ponaredil prvotno zabeleženo težo na davčnih »boletah« in sicer v svojo korist. Pošiljal je »klobase« in »špeh« v Celovec in tam je tudi užitniški uradnik zapisal, da so številke popravljene ter je napravil ovadbo.

Toženec Rihter, katerega zagovarja dr. Krisper, je tajil. Po zaslišanju dolge vrste priči je predlagal drž. pravdnik, naj se obtožnica v tem smislu prenaredi, da je on sam ali pa po drugem falsificiral javne dokumente in s tem storil hudodelstvo goljufije. Sodni dvor pa je oprostil toženca popolnoma, ker se je izkazala njegova nedolžnost.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 17. februarja.

— Bogata nagrada. »Slovenec«

je razpisal posebno nagrado za narodno-gospodarsko razpravo. Naloga je naslednja: »Kateri so poglavitni vzroki, da so Slovenci tako malo podjetni, in s kakimi pomočki bi se dvignila naša podjetnost«. Kakor se vidi, se gre za jako važno, a tudi jako težavno vprašanje. Treba je bistre glave in obsežnega nacionalno-ekonomičnega znanja, ako se naj to vprašanje temeljito reši. »Slovenec« je pa tudi našel sredstvo, da privabi bistre glave za to delo. Najboljši spis se nagradi, in sicer se nagradi z veliko, krasno, barvano podobo sv. Treh kraljev. To je gotovo premija, ki mora mikati tudi najbistrejše glave. Škoda le, da je obljubljena jedna sama cena. Pa to se da popraviti. Priporočati bi bilo, naj »Slovenec« določi še drugo in tretjo nagrado. To bi veliko bolj vleklo, če bi se čitalo: I. nagrada: velika, krasna, barvana podoba sv. Treh kraljev, II. nagrada: par starih štifletnov g. knezoškofa, III. nagrada: »Slovenčeva« številka, v kateri je bila priobčena obsodba dr. Lampeta.

— Dogodbe v Trstu.

Z ozirom na veliko zanimanje za revolucionarne dogodbe v Trstu, poslali smo tja posebnega poročevalca, čigar po zanesljivih informacijah sestavljeno poročilo pa je zavzelo toliko prostora, da smo morali več družih stvari odložiti.

— **Premeščenje duhovnikov na debelo.** Kakor izkazuje glasilo tržaško-kopske škofije »Curia Episcopalis« ima kapitularni vikar don Petronio posebno veselje s prestavljanjem hrvatskih in slovenskih duhovnikov. V treh zadnjih mesecih po smrti škofa Šterka ni bilo premeščenih nič manj kot 35 duhovnikov, a to v zimskih mesecih. Ker so pri tem politični nagibi preveč prozorni, zavladalo je med slovensko duhovščino tržaško-kopske škofije splošno nezadovoljstvo.

— **„Ada Negri“.** Včerajšnje predavanje g. dr. Trillerja o veliki italijanski pesnikinji je bilo res dobro očitranje pesnikinje življenja in stvarjanja. Od proletarske učiteljice do genijalne poetinje, katere čelo venča Italija z lovoričkami. Koliko stremljenja, koliko veličastnega hrepenenja leži v tej dobi! — Dr. Triller je naglašal moment socijalnosti kot posebno značilen v umotvornem delovanju Ade Negri. Ona je poetinja zaničevanih, zatiranih, v bedi trpečih ljudi in najlepše njene pesni so tribut tem zaničevanim slojem. — Občinstvo je bilo prav mnogoštevilno zbrano in je z zanimanjem sledilo govorniku, ki je končno omenil še namen ženskega društva in cilj, po katerem ima v prvi vrsti stremeti.

— **Repertoar slovenskega gledališča.** Jutri, v torek se bo igrala prvič na slovenskem odru Karla Coste burka »petjem« »Njen korporal«. Vlogo Reziške igrala bo kot gost gospa Irma Polakova, ki bo pela tudi nekaj kupletov in pesnij. Glavno vlogo — korporala Istvana — igra gospod režiser Dobrovolny. Velike vloge imajo g. Verovšek, g. Boleška, in gospa Danilova. Tudi ostali člani drame imajo več ali manj opravka v tej igri, ki je poleg »Brata Martina« in »Ali je to dekle!« najboljša burka Coste.

— **Slovensko gledališče.** V soboto se je pela tretjič opera »Favoritinja« z najlepšim uspehom. V naši zadnji oceni je popravitelji proti koncu napačni stavek takole: »Če prezrem par disonanc in semintja tempo« ...

— **Odbor meščanske godbe** daje glade sklepa seje občinskega sveta, v katerem se je odrekla godbi podpora, p. t. občinstvu pojasnilo, da se godba radi tega za sedaj še ne razpusti, temveč je odbor resno na tem, da se godba še ohrani, akoravno v nekoliko manjšem številu godcev. Angažovanih je več godcev, kateri imajo dru-

žine in teh se ne more sedaj, za godce najslabejšem času, meni nič tebi nič na ulico postaviti. Dosedanje število godcev se pa brez izdatne podpore nadalje nikakor ne more več obdržati. Tudi z narodnega stališča je odboru resno na tem, da godba obstane, kajti vsakdo ve, posebno pa narodna društva, kako težavno je izhajati z godbo, napram kateri se ne sme staviti nikakih zahtev. Več društev je to že samo doživelo, da se je godba vsledakega govora ali pa vsledake opazke odstranila in tako godbe ali pa plesa željno občinstvo pustila na cedilu. Radi tega je velevažno, da obstoji »civilna« godba, napram kateri je mogoče v vsakem oziru staviti zahteve. Ker je pa sedaj društvo meščanska godba vezano le na podporo svojih članov in na lastni zaslužek, se obrača odbor do sedanjih p. t. podpirateljev s prošnjo, naj ostanejo še nadalje podpiratelji in zvesti s svojimi prispevki, ter tako omogočijo še nadaljni obstanek te korporacije. Pač žalostno bi bilo, ako bi se godba, za katero se je že dokaj žrtvovalo in katera se je že jako udomačila, morala raziti.

— **Deželna gimnazija v Ptuj** je dobila pravico javnosti za razrede od 1. do 8. ter se ji je pripoznalo obenem razmerje reciprocitete in pravica, obdržati zrelostne izpite ter dajati zrelostna spričevala.

— **Županom v Ljutomeru** je izvoljen notar Julij Thurn.

— **Koroški deželni odbor** je sklenil nadvojvodi Rainerju k zlati poroki v imenu deželnega zastopstva in koroškega prebivalstva čestitati.

— **Dopolnilne volitve na Gorickem.** Dne 20. marca bodo volili tudi v Gradšču enega deželnega poslanca, na mesto odstopivšega pl. Dottorija, in sicer za kmečke občine. Dne 22. marca pa bo dopolnilna volitev v laškem veleposestvu na mesto odstopivšega conte Panigaia.

— **Prememba posesti.** Veletržec g. Feliks Urbane je kupil po posredovanju konc. prometne pisarne za posestva I. N. Plautz v Ljubljani takozvana Vilharjeva in Arcetova stavbišča za 48.428 K ter namerava na onem voglu Miklošičeve in sv. Petra ceste zgraditi moderno prodajalno. S tem dobi naša pomlajajoča se prestolnica zopet novo, impozantno stavbo.

— **Izseljevanje tobačnih trafikantov.** Ker se je opetovano pripetilo, da so trafikanti, če so se izselili, svojo trafiko, ne da bi finančnim oblastvom kaj naznanili, prepustili doma ostalim svojcem v nadaljno oskrbovanje, se opozarja, da je tako ravnanje po dohodarstvenem kazenskem zakoniku kaznjivo. Trafikant je zavezan svojo trafiko osebno oskrbovati in ima torej, da se izogne zlim posledicam pred izselitvijo trafiko pravočasno odpo-

vedati.

— **Na južni železnici** se je danes zopet otvoril tovarni promet v Trst in se izvršuje kakor po navadi.

— **Ponesrečil** je predvčeršnjim popoldne pri sestavljanju vojaškega vlaka na južnem kolodvoru železničar Kvas.

— **Krvnik v Trstu.** Danes zjutraj se je pripeljal v Trst krvnik Lang, da pomaga rešiti socialno vprašanje.

— **Izseljevanje v Argentinijo.** Vplivni argentinski krogi skušajo z vsemi sredstvi pridobiti izseljencev, dasi je gospodarski položaj dežele neugoden. Ljudstvo se svari, da se naj nikar ne izseljuje v Argentinijo, ker je tamkaj malo zaslužka in je obdelavanje zemlje jako težavno. Pridelke na polju pokončavajo mravlje in suša. Davki so visoki. Argentinski časniki slikajo položaj kot žalosten in grajajo posebno sodne razmere. Pri sodiščih najde izseljenec težko pravico.

— **Tedenski izkaz** o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 2. do 8. februarja 1902. Število novorojencev 17 (=25,2‰), mrtvorojenec 1, umrlih 25 (=37,1‰), mej njimi jih je umrlo za ošpicami 1, za jetiko 8, za vnetjem sopilnih organov 4, vsled nezgode 1, za različnimi boleznimi 11. Mej njimi je bilo tujcev 9 (=36‰), iz zavodov 16 (=64‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za ošpicami 1, za škarlatico 3, za vratico 1, za trachomom 1 oseba.

* **Najnovejše novice.** Brzovlak Budimpešta-Belgrad je trčil na postaji Agies Fekete-Nagy ob tovrni vlak. Skladalec in strojevodja sta ubita. — Polom akcijske družbe v Kaslu, kateri je bil ravnatelj ubegli Schmid, se je zaključil z obsodbo petih sokrivcev in so bili obsojeni od 3 do 7 mesecev ter skupno na 40.000 mark odškodnine. — Požar v letovišču Lans pri Inomostu je uničil osem hiš. — Podzemsko in visoko električno železnico so otvorili slovesno v Berlinu. — Potres v Kavkazu. Izpod razvalin porušenega mesta Šemaha so izveleli dose-daj 200 mrličev, a sluti se, da leži podkopanih še najmanj 100 oseb. — Samomori realcev 15letni učenec dunajske realke Oskar B. je skočil v Donavo zaradi slabega spričevala. 20letni realce Gustav G. pa je skočil s tretjega nadstropja, ker se je bal izpita. — Zaradi naraščanja dneva je dunajsko županstvo odpustilo okoli 20 uslužbencev v plinarni. Slab izgovor Luegerjeve maščevalnosti.

* **Naša mala loterija.** Po izkazu našega finančnega ministrstva je dala mala loterija od l. 1897. do 1900. čistih 51.079.544 K, razun tega je jemala država 15% iz dobitkov, potemtakem je dobila zopet 10.171.880 K. V tem času je bilo stavljeno v loterijo 124.190.240 K, tako da skoro polovico dobi država kot dobiček — zares lepa kupčija, tako da je vsak avstrijski prebivalec plačal povprečno 3 K davka državi. Dobitkov se je izplačalo 66.366.796 K, t. j. izmed vseh stavk je dobilo 23,4%. Stavi se navadno na leto okoli 30-4 milijonov K, l. 1900. je stavil povprečno vsak avstrijski prebivalec 1-20 K. Po deželah je prišlo 1900. na vsakega prebivalca sledeče število stavk: Spodnja Avstrija 4-72 K, Primorsko 0-84 K, Solnograško 0-65 K, Štajersko 0-54 K, Gornje Avstrijsko 0-50 K, Kranjsko 0-48 K, Češko 0-46 K, Šlezija 0-31 K, Moravsko 0-38 K, Koroško 0-23, Galicija 0-22 K, Tirolsko 0-18 K, Bukovina 0-10 K, Dalmacija 0-06. Največ se stavi na Dunaju.

* **Stavke.** Mogočno naraščanje delavskih organizacij se kaže najbolj v statistiki štrajkov. Leta 1901. je bilo v Švici 76 (leta 1900: 115) konfliktov med delom in kapitalom. Pomanjšalo se je število torej za 40%. Za delavce je končala najbolj velika stavka železničarskih delavcev Gothartske železnice, najslabša pa ona kovinarjev v Uzvilu, koja je bila pripravljena slabo in brez organizacije. — V Švediji se je minulo leto tudi število stavk pomanjšalo. Sicer je bilo leta 1901 127 konfliktov, leta 1900 pa le 104; a leta 1901 je bilo število štrajkujočih delavcev le 6200 proti 10.000 v l. 1900. Izgubljenih delavnikov je bilo 1901 l. 210.3000, leta 1900 pa 331.590. Izmed teh konfliktov pa je bilo 15 izključb. Manjše število stavk pa je posledica tega, da delodajalci niso uprizarili izključb.

* **Balon Santos Dumonta v morju.** Braziljanec Santos Dumont, čegar senzacionalni poskusi z balonom s krmilom zanimajo ves svet, in ki je v Parizu ter v Monaku dosegel največje uspehe, je hotel leteti tudi preko morja. Doslej se mu je že večkrat posrečilo, da je letel v smeri, katero si je določil ter se vrnil zopet na prostor, odkoder je odplul. Dne 14. t. m. je nameraval zleteti preko morja h Cap Martinu, a balon je bil baje premalo poln, vrv se je zapletla v vijak, balon se je nagnil, in v strahu, da bi balon eksplodiral, je Santos Dumont balon prerezal ter z balonom vred padel v morje. Parniki in čolni so zrakoplovca rešili, balon pa se je baje potopil. Poskusi so zato za dolgo dobo nemogoči.

* **Zakaj si pri zevanju zakrivamo z roko usta?** V srednjem veku in kjekod tudi še zdaj je prazna vera, da hudič zmiraj preži, da bi se mogel vtepeti v človeka ter ga posesti. Ker pa je moral včasih precej dolgo čakati pri kakem človeku, preden je odprl usta, ga je rajše dregnil, da je zehnil in tako je vjahal vanj z vsem svojim peklenkim veličanstvom. Zato so si ljudje prekrizavali usta pri zehanju, da bi prepodili peklenščka. Ponokod imajo še to navado, po drugih krajih pa si samo z dlanjo prikrijejo usta, dekadenti in secesionisti pa puste, kadar zehajo, usta na ves stežaj odprta.

Društva.

— **Ljubljansko učiteljsko društvo** si je izvolilo na svojem običnem zboru dne 15. t. m. naslednji odbor: predsednik g. Fr. Gabrček, podpredsednik gđ. Agneza Zupan, blagajnica gđ. Minka Marolt, tajnik g. Janko Likar, odborniki gg. Jakob Furlan, Rudolf Vrabl in Makso Josin. Po običnem zboru je priredilo isto društvo starosti ljubljanskega učiteljstva, g. šol. ravnatelju Fr. Raktelju slavnostni večer v počastitev njegovega odlikovanja. Prišlo je tudi več slavljencevih prijateljev.

— **Slovensko trgovsko društvo „Merkur“** vabi vse gg. člane, kateri imajo veselje za petje, da se udeležijo prve pevske vaje, ki bo v torek, dne 18. t. m. v društvenih prostorih v »Narodnem domu«. Začetek točno ob 9. uri zvečer. Petje se bo gojilo dvakrat na teden. Prihodnji pevske večeri se bodo določili po dogovoru s gg. pevci.

— **Društvo „Narodni sklad“**. V nedeljo se je vršil v prostorih »Goriške ljudske posojilnice« ustanovni občni zbor društva »Narodni sklad«, kateremu je začasni predsednik dr. Treo. Namen društva je, preskrbeljivati stanovanja narodnim trgovcem in obrtnikom, kakor društvom sploh.

Telefonska in brzojavna poročila.

Trst 17. februarja. Minola noč je potekla v miru in danes se je ogromna večina delavcev zopet oprijela dela. Tramvaj vozi le parcijalno. V noči so sumljivi elementi ponekod poskušali prerezati telefonične in brzojavne žice.

Trst 17. februarja. Sinoči ob devetih zvečer je policija prišla nenadoma v kavarno Volti di Chiozza in tam prišla 9 oseb. Ta kavarna je zbirališče iredentovcev. Aretovanci so bili vsi z revolverji oboroženi.

Trst 17. februarja. Iz javnega vrta v ulici Stadion je neznan človek z revolverjem ustrelil na necega majorja, a ga ni zadel. Major je stekel za napadalcem, a ga ni mogel doiti. Policija je aretovala šest oseb, pri katerih pa ni našla nikakega orožja.

Trst 17. februarja. Oficijozno se razglša, da je bilo sinoči aretovanih 9 anarhistov, med njimi tudi jeden voditelj socijalistov in neki dr. Czeha.

Trst 17. februarja. Včeraj je bilo vsega skupaj 95 oseb aretiranih, danes pa tri. Ubitih je bilo zadnje dni 11 oseb. Ko so ubite pokopali, je stalo 600 mož vojaštva okrog pokopališča.

Belgrad 17. februarja. Srbski naučni minister je odstopil.

Dunaj 17. februarja. Ministrski predsednik Körber predloži poslanski zbornici v jutranji seji naredbo, s katero je bilo v Trstu razglašeno izjemno stanje. Körber bo v ustnem ekspozéju obrazložil vzroke, ki so vlado napotili, da se je oprijela tega sredstva. Mej strankami tečejo danes pogajanja, da bi se o tej zadevi vršilo jutri prvo branje in da se potem vladna naredba izroči posebnemu odseku. Močno se opaža, da zdaj „N. Fr. Pr.“ priznava eksistenco iredentistov v Trstu, kar je 30 let tajila, a sodi se, da hoče s tem le namestnika Gočsa oprati.

Narodno gospodarstvo.

— **C. in kr. intendant 3. kora** naznanja, da namerava vojaško oskrbnišvo večje množine rži in ovsa po trgovskih običajih nakupiti. Ponudbe je vložiti do 20. februarja. Natančnejši pogoji so razvidni iz zvezka, ki je pri korni intendantu v Gradcu na vpogled. Prepis dobavnega razpisa je pri trgovski in obrtniški zbornici na razpolago.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 13. februarja: Helena Skutelj, nadarbinka, 73 let, Krakovski nasip št. 10, ostarelost. — Ana Ogrinc, delavčeva hči, 12 let, Poljanska cesta št. 49, srčna hiba. Dne 14. februarja: Ana Jezek, delavčeva žena, 77 let, Kolesarske ulice št. 2, ostarelost. — Franja Čamerik, kuharica, 63 let, Grubarjeva cesta št. 4, jetika. — Elizabeta Brekvar, zasebnica, 90 let, Cerkvene ulice št. 11, ostarelost.

V deželni bolnici:

Dne 12. februarja: Marija Pleša, dninarica, 50 let, legar. Dne 13. februarja: Franja Mazovič, delavčeva hči, 5 let, davica. — Rozalija Ambrožič, delavčeva vdova, 62 let, vnetje črev.

V hiralnici:

Dne 12. februarja: Franja Ambrožič, dekla, 31 let, pljučnica.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ante Bog.

Foulard-svila po 60 kr.

do 3 gld. 65 kr. meter za bluze in obleke, ter „Henneberg-svila“ v črni, beli ali pisani barvi od 60 kr. do 14 gld. 65 kr. meter. Vsakomur franco in s plačano carino dostavljena na dom. Vsorci se dopoljujejo takoj. Dvojna poštnina v Švico.

G. Henneberg, (austral. k. u. h. Ed.) Zürich.

Lili. izkaz o darilih za Prešernov spomenik.

Prenos ... 30458 K 83 vin.

Lenček Lina iz Škofje Loke za Resmanove pesmi	40	—	—
Vadnjal Fr., c. kr. profesor za Resmanove pesmi	2	—	—
Vesela družba v Idriji na imendan g. M. Lapajne	10	20	—
Ogorečeva rodbina mesto venca na krsto prijatelju F. Kereniku Vesela družba povodom magistrskega ispita	15	—	—
Tollazzi Tomo iz Logatca za Resmanove pesmi	4	—	—
Grabrijanova Erika in Vipave za Resmanove pesmi	20	—	—
Škerlj Ana iz Rudolfovega za Resmanove pesmi	6	—	—
Sebenikar Matilda na Rakoku za Resmanove pesmi	22	—	—
Rutar Simon, c. kr. prof. v Ljubljani za Resmanove pesmi	2	—	—
Goriup A. na Proseku za Resmanove pesmi	20	—	—
Slovenska Matica v Ljubljani daruje	200	—	—
Sušljak D., c. kr. sod svetnik iz Vel. Lašca za Resmanove pesmi	12	—	—
Lorber Fr. iz Ilir Bistrice za Resmanove pesmi	19	90	—
Hribar Ivan, župan, prispevek na december 1901	50	—	—
dr. Gestrin Karol, c. kr. sod. svet. v p. daruje	20	—	—
Planinčeva Marjanica iz Divače za Resmanove pesmi	14	—	—
Hribar Ivan, župan, prispevek za januar 1902	50	—	—
Skupaj	30967	K 43	vin.

Dr. Josip Stare,

blagajnik.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 308-2 m. Srednji zračni tlak 736-6 mm.

Pobr.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
15.	9. zvečer	736.4	0.0	sl. zahod	sneg	7.3 mm.
16.	7. zjutraj	738.1	-1.5	sr. vzhod	oblačno	—
	2. popol.	736.5	-0.8	sr. jvzhod	sneg	—
	9. zvečer	735.9	1.6	ar. zahod	oblačno	—
17.	7. zjutraj	733.8	-0.5	sl. sever	oblačno	—
	2. popol.	732.4	-1.9	brevetr.	oblačno	10.8 mm.

Srednja temperatura sobote in nedelje 0.6° in -1.3°, normale: -0.2° in -0.1°.

Dunajska borza

dne 17. februarja 1902.

Skupni državni dolg v notah	101.75
Skupni državni dolg v srebru	101.55
Avstrijska zlata renta	121.05
Avstrijska krona renta 4%	98.65
Ogrska zlata renta 4%	120.05
Ogrska krona renta 4%	96.95
Avstro-ogrski bančni delnice	1636.—
Kreditne delnice	695.—
London vista	239.82 1/2
Nemški državni bankovci za 100 mark	117.25
20 mark	23.44
20 frankov	19.05
Italijanski bankovci	93.10
C. kr. cekini	11.32

Marija Hudovernik, rojena Jelšnik, naznanja v svojem in v imenu svoje hčerke Nadice vsem sorodnikom in znanecem tužno vest, da je njen soprog, oziroma oče, gospod (429)

Pavel Hudovernik

o. kr. sodni pristav

dne 16. t. m. po kratki bolezni, sprejemši tolažila sv. vere, v Gospodu zaspal.

V Metliki, dne 17. februarja 1902.

Mesto posebnih obvestil.

Št. 4255.

Razglas.

Podpisani mestni magistrat naznanja mladeničem rojenim leta 1879., 1880., 1881. in 1883., ki stopijo letos v vojaško, odnosno črnovojniško dobo: 1. da se bo dne

26. t. m. ob 9. uri dopoldne vršilo žrebanje

v smislu § 32. vojnega zakonika I. del, pri tukajšnjem uradu v pisarni vojaškega referenta. To žrebanje, h kateremu ima vsakdo pristop, velja za one mladeniče, ki izpolnijo letos 21. leto (rojstveno leto 1881.) in torej letos pridejo prvič k naboru;

2) da se od 18. do 25. t. m. v uradnih urah imeniki onih mladeničev, kateri pridejo letos k naboru, pri tukajšnjem uradu — v pisarni vojaškega referenta — vsakteremu na ogled. Kdor opazi kak pogrešek, napačen vpis, ali ima pomislek proti zaprošenim ugodnostim, ali proti prošnji za nabor v kraju bivanja, naj to pismeno ali ustmeno naznani tukajšnjemu uradu;

3) da so od 18. do 25. t. m., v navadnih uradnih urah, pri tukajšnjem uradu — v pisarni vojaškega referenta — imeniki domačih in tujih, leta 1883. rojenih, z letošnjim letom v črno vojno pristopivših mladeničev na ogled. Pogreški in nedostatki naj se pismeno ali ustmeno naznanijo tukajšnjemu uradu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane

dne 1. februarja 1902.

Zahvala.

Za sočutje med boleznijo in ob smrti nepozabnega mi soproga, gospoda

Ivana Tomca

p. d. Kamničana

posestnika in gostilničarja

iskram najprirednejšo zahvalo. Posebno se še zahvaljujem pred g. kanoniku in papeževemu prelatu Janezu Rozmanu za prijazne tolažilne obiske, nadalje sl. mesarski zadruzi za častno spremstvo, darovalcem prelepih vencev ter sploh vsem, ki so med boleznijo in na sadnji poti se v ljubeni spominjali dragega pokojnika. Bog plati!

V Ljubljani, 18. februarja 1902.

(428)

Žalujoča žena.

Eden ali dva (397-3)

vajenca

sprejmeta se v trgovino s papirjem pri

U. Cotman-u, Mestni trg.

Izurjen komptoirist,

spretna in zanesljiva moč v slovenskem in nemškemu dopisovanju, se sprejme z dobro plačo. Prednost ima špecerijska stroka.

Ponudbe sprejema uprav. »Sl. N.«

Več steklenih omar

za blago kot nastavke na prodajalne mize,

se želi kupiti.

Ponudbe pod „steklene omare“ na upravnishvo »Slov. Naroda«.

(402-2)

Službe išče knjigovodja in korespondent

neoženjen, 24 let star in zna več jezikov.

Ponudbe pod M. K. na upravnishvo »Slov. Naroda«.

(400-4)

Važno za bolne na želodcu!

Kadar komu ne tekne jed, pri želodčnih nadlogah, pri slabosti, glavobolu vsled slabega prebavljanja, pri želodčni slabosti, pri nerednem prebavljanju itd. pomagajo takoj

Brady-jeve želodčne kapljice.

(Marija-celjske)

Na prodaj v vseh lekarnah.

Na tisoče zahvalnih in priznanih pisem!

Cena steklenici s podukom, kako jih rabiti, 40 kr., večje 70 kr.

Centralna zaloga: C. Brady, lekarna „pri ogerskem kralju“, Dunaj, I.

Svari se pred ponarejenimi izdelki, pristne marijacejske kapljice morajo imeti „varstveno znamko“ in podpis

(2435-8)

Des. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž, Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selthal v Ansee, Solnograd, čez Klein-Beifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m jutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak Celovec, Ljubno, Selthal, Dunaj. — Ob 8. uri 58 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezera, Inomost, Bregenc, Curih, Geneve, Pariz, čez Klein-Beifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marjine vane, Heb, Franzove vane, Karlove vane, Prago, (direktni voz I. in II. razreda), Lipsko, Dunaj via Amstetten. — Ob 18. uri zvečer osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst Monakovo direktni vozovi I. in II. razreda.) — Proga v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj, ob 1. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 55 m zvečer. Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak v Dunaja via Amstetten, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Solnograda, Lince, Steyra, Anseea, Ljubna, Celovca, Beljaka, (Monakovo-Trst direktni vozovi I. in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m jutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m popoldne osonni vlak v Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marjinih varov, Plzna, Prago, (direktni vozovi I. in II. razreda), Budejovic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak v Dunaja, Ljubna, Selthal, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak v Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. — Proga iz Novega mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj, ob 2. uri 32 m popoldne in ob 8. uri 35 m zvečer. — Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer, ob 10 uri 25 m le ob nedeljah in praznikih v oktobru, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9 uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru.

L. Luserjev obliž za turiste.

Priznana najboljša sredstvo proti kurjlim očesom, žuljem itd. itd.

Glavna zaloga:

L. Schwenk-ova lekarna Dunaj-Meidling.

Zahtevajte Luser-jev obliž za turiste po 60 kr.

Dobiva se v vseh lekarnah. V Ljubljani: M. Mardetschläger, J. Mayr, G. Piccoli. V Kranju: K. Savnik. (627-30)

Št. 5596.

(398-2)

Ustanova za vojaške sirote.

Pri mestnem magistratu ljubljanskem podeliti je za tekoče leto

Josip Sühnlovo ustanovo za vojaške sirote

z znesku 75 K 60 h.

Pravico do te ustanove imajo uboge sirote vojaškega rodu, naj bodo zakonske ali pa nezakonske, in je prošnje za podelitev taiste vložiti pri tem uradu do dne 4. marca letos.

Mestni magistrat ljubljanski dne 8. februarja 1902.

Novo urejena

prva hrvatska tovarna žaluzij, rolet, lesenih in železnih zatvornic (žaluzij) in kartonažev

G. Skrbić

Ilica 40 Zagreb Ilica 40 ustanovljena 1889

prporoča svoje na glasu solidne, točne in cenene

domače proizvode

odlikovane z največjimi odlikovanji.

(288-2)

Moderni stroji! Brez konkurence!

Ceniki gratis in franko.

Popravila točno in ceneno.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.